

Stab och medlemsdialog
Tomas Malmström, 08-677 25 02

Inspel till Energimarknadsinspektionens nätkapacitetsutredning: Kostnadseffektiv uppfyllelse av driftsäkerhet (N-1)

Energiföretagen Sverige svarar nedan på de frågeställningar som Energimarknadsinspektionen väckt avseende kostnadseffektiv uppfyllelse av driftsäkerhet (N-1). Inspelet är framtaget inom ramen för Energiföretagens för ändamålet inrättade referensgrupp. Denna består av representanter för nät, produktion, handel och flexibilitet, med såväl storleksmässig som geografisk spridning.

Uppdrag till Energimarknadsinspektionen

Uppdraget till myndigheten är tämligen omfattande och i uppdraget har olika delområden lyfts fram. När det gäller uppfyllelse av driftsäkerhet ingår detta i nedanstående beskrivning.

Analysera om planering och drift av stamnätet genom det s.k. n-1-kriteriet kan uppnås på ett mer effektivt sätt för ett bättre utnyttjande av elnätet, utan att leveranssäkerheten påverkas negativt.

Generella kommentarer (ingick i tidigare synpunkter inskickade 2020-03-24)

Om regionnätsföretagen i alla skeden enskilt ska hålla N-1 finns en risk att elnätet inte byggs ut på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt, utan det finns risk för onödigt stor redundans. En övergång till en mer probabilistisk istället för deterministisk planeringsmodell har lyfts fram i olika sammanhang som ett sätt att frigöra kapacitet, åtminstone i kapacitetsbristsområden. Här pågår ett arbete inom Energiforsk som kan utgöra en grund för en ny branschstandard. Ett minimum skulle annars kunna vara att lägga ett tydligt uppdrag på TSO och DSO:er till utvecklad och förbättrad koordinering och samordning. Högre upp i spänningsnivå måste elnätet byggas robust och framtidssäkrat genom n-1 dimensionering samt dimensionerat utifrån långtidsprognoser. På lägre spänningsnivåer kan man dimensionera för en effektiv användning av elnätet, men man behöver vara medveten om att det kan påverka leveranssäkerheten. I det här sammanhanget är det viktigt att ta med den ökade risk för avbrott som en förändring kan innebära särskilt mot bakgrund av skyldighet för regionnätinnehavaren att betala ut avbrottsersättningar och skadestånd om avbrott inträffar på den ökade risken med ett förändrat system.

Synpunkter med anledning av frågor från Carl Johan Wallnerström, Ei, till SvK:s Drift- och Planeringsråd den 24 mars

Fråga 1:

”-Ellagen har ett funktionskrav om att elavbrott inte får överstiga 24 timmar och Ei har i föreskriften EIFS 2013:1 definierat ytterligare funktionskrav avseende både avbrott och spänningskvalitet. Vi håller just nu på att se över den föreskriften och vi överväger att föreslå att även ellagens funktionskrav flyttas till föreskrift. Vi har fått många inspel som berör region- och lokalnät, så det vi undrar över nu är om funktionskraven direkt eller indirekt även påverkar transmissionsnätet och som vi bör beakta i regelutvecklingen?”

När det gäller det utökade funktionskravet om avbrottstider (kap 4 i EIFS 2013:1), bör det övervägas om det ska avvecklas. Traditionell nätplanering med beaktande av sannolikhet och konsekvens för de risker som kan befaras, bör med den tradition av säkerhetstänkande som finns inom svensk elnätsverksamhet vara en tillräcklig garanti för leveranssäkerheten. N-1 kriteriet har då främst använts för intakt nät och annars har riskbedömning använts. Nuvarande krav i föreskriften riskerar att bakbinda företagen och emellanåt ställa orimliga krav på redundans som inte efterfrågas av kunderna och som de då inte är villiga att betala för. Ökad flexibilitet, där det även är möjligt att involvera kunderna, vore önskvärt.

Det är även möjligt att ellagens krav på att elavbrott inte får överstiga 24 timmar skulle kunna ges en något mer nyanserad tillämpning genom att flytta det till föreskrift. Tydligt föreskrivna möjligheter till undantag i ett begränsat antal fall, skulle eventuellt kunna tillåtas utan alltför stora konsekvenser på leveranssäkerheten och i vissa fall ge möjlighet till frigjord kapacitet.

Fråga 2:

”-En sak vi identifierat som extra intressant är samverkan mellan TSO och DSO för att uppfylla N-1 (och driftsäkerhet i övrigt). Inspel om hur det fungerar (eller inte fungerar) idag och potential att utveckla detta i framtiden tas tacksamt emot.”

Vår bild är att det i samband med implementering av nätkoder och speciellt SO (System Operation Guideline) ställs relativt omfattande krav på samarbete mellan TSO, DSO och SGU. Här omfattas exempelvis operativ drift, avbrottsplanering, nätupbyggnad, realtidsmätvärden, nätmodell och så vidare. Ett omfattande arbete pågår i branschen för att uppfylla dessa krav med en tro och förhoppning om att lämpliga samverkansformer kommer att utvecklas parallellt med detta arbete. Realtidsdata och lastprognoser i stamnätspunkter borde kunna bidra till en mer dynamisk syn på kapacitetsutrymmet hos TSO i driftssituationen.

Fråga 3:

”-Som vi förstått det har utvecklingen gjort att det blivit allt större utmaningar att driva transmissionsnätet. Samtidigt kan det finnas nya möjligheter såsom digitaliseringen. Därtill gör den nya situationen att det finns starkare incitament än tidigare att förfinas metoder för att frigöra kapacitet. En hypotes skulle kunna vara att mer data och förfinade metoder ger mer kunskap, vilket i sin tur potentiellt kan leda till att det går att frigöra kapacitet i

vissa fall genom att inte ta lika mycket höjd för osäkerheter i analyserna. Så frågan till er är om det finns sådan potential? Skulle det i sådana fall vara bra om Svenska kraftnät fick ett uppdrag av regeringen att utreda detta mer i detalj?”

Som redan nämnts i våra tidigare inskickade synpunkter är frågan om huruvida utvecklade metoder för nätplanering skulle kunna frigöra kapacitet en intressant och aktuell frågeställning, som det bland annat tittas på för närvarande inom Energiforsk. I samband med det arbete som redan pågår i branschen avseende nätkoderna kan det förväntas att även den här frågan kommer att belysas och i vilken mån det finns sådan potential att analyseras. Vad som framkommer av nämnda implementeringsarbete bör utvärderas löpande i det avseendet. Just för tillfället kan ytterligare ett uppdrag till SvK samtidigt riskera att skapa osäkerhet på kort sikt, men om det visar sig att frågan inte blir omhändertagen kan ett specifikt uppdrag i frågan vara ett alternativ i ett senare skede.